

HEL-projektet i korthet:

- 2001 gav regeringen Energimyndigheten i uppdrag att utveckla elförsörjningens säkerhet och beredskap genom att skapa en helhetssyn och utveckla formerna för samverkan och informationsutbyte.
- 2001-2003 har Energimyndigheten i samverkan bland annat med Svensk Energi, IT-Företagen, Svenska Kommunförbundet, Svenskt Näringsliv, Svenska Kraftnät, Elsäkerhetsverket, Post- och Telestyrelsen, Krisberedskapsmyndigheten samt enskilda företag och organisationer analyserat beredskapsbehoven och utarbetat förslag till åtgärder.
- 2003 startade ett lokalt pilotprojekt i Karlskrona som under 2004 åtföljs av liknande projekt i Stenungsund och Eskilstuna.
- 2004 presenterar den nationella styrgruppen för privat-offentlig samverkan en handlingsplan för samverkan kring säkerhet och beredskap för den tekniska infrastrukturen. Under året presenteras också en strategi och inriktning för konkreta säkerhets- och beredskapsåtgärder.

Vill du veta mer om HEL-projektet, kan du beställa skriften "HEL-projektet – Ökad samverkan för den svenska elförsörjningens säkerhet och beredskap" (120:- exkl.moms) genom att e-posta till: forlaget@stem.se

Energimyndigheten

Energimyndigheten • Box 310 • 631 04 Eskilstuna
Telefon 016-544 20 00 • Telefax 016-544 20 99 • www.stem.se

HEL-projektet

Arbetet för ett
mindre sårbart
Sverige
har startat

Säker tillgång till el, tele och IT är en angelägenhet för hela Sverige

Hösten 2003 fick vi flera obehagliga påminnelser om det moderna samhällets elberoende. I augusti drabbades 50 miljoner människor av ett elavbrott i nordöstra USA och sydöstra Kanada. Senare samma månad svartnade stora delar av London. I september inträffade det största elavbrottet i Sydsverige på 20 år. I färskt minne finns även de båda omfattande elavbrotten i västra Stockholm, som bland annat lamslog Sveriges IT-centrum Kista.

Att elförsörjning, telekommunikationer och IT-system fungerar på ett betryggande sätt är av växande betydelse för Sveriges ekonomiska utveckling och för medborgarnas trygghet och överlevnad.

För bara något decennium sedan låg ansvaret för denna tekniska infrastruktur i huvudsak på staten eller av staten ägda företag. Idag är privata företag både stora ägare och stora användare av samma infrastruktur.

Arbetet för att öka robustheten i systemen och minska sårbarheten måste i ökad utsträckning ske i en samverkan mellan offentlig verksamhet och näringsliv. För att det ska fungera måste alla inblandade ha en gemensam helhetssyn på risker, hot och möjligheter.

Samhällets krisberedskap har hittills i stor utsträckning utgått ifrån hot om krig eller blockad. Förändringarna i vår omvärld har minskat riskerna för hot utifrån och numera inriktas planeringen i huvudsak på att avvärja fredstida kriser. Detta har medfört en ny syn på ansvarsfrågor och resursfördelning.

Den gamla krisplaneringen byggde i huvudsak på direktiv från centrala myndigheter. I framtiden bör samhällets säkerhet och beredskap i ökad utsträckning utgå från lokala behov och hanteras av berörda aktörer.

Helhetssyn, samverkan och informationsutbyte är nyckelord i det arbete som nu har startat för att göra Sverige till ett tryggare land att leva och verka i.

”Efter några dagar utan el är hela årsvinsten uttraderad”

Jan Johansson, koncernchef för Boliden och ledamot av HEL-projektets nationella styrgrupp för privat-offentlig samverkan

HEL-projektet öppnar för en samverkan alla vinner på

År 2001 gav regeringen i uppdrag åt Energimyndigheten att utveckla elförsörjningens säkerhet och beredskap. Syftet var att etablera en helhetssyn på elförsörjningen och den tekniska infrastrukturen samt att utveckla formerna för framtida samverkan och informationsutbyte mellan berörda aktörer.

För arbetet skapades HEL-projektet (Helhetssyn för ELförsörjningen). I olika arbetsgrupper har representanter för såväl leverantörer som användare av el, tele- och IT-kommunikation analyserat risker och sårbarheter. Arbetet har resulterat i en rad påpekanden och förslag till åtgärder.

Inom projektet har även formats en nationell styrgrupp för privat-offentlig samverkan. Gruppens uppgift är att utveckla arbets- och finansieringsformer för det

samarbete mellan privata och offentliga aktörer som måste etableras för att den tekniska infrastrukturen ska kunna stärkas i framtiden.

Det gamla statliga planeringssystemet för civilt försvar byggde på att centrala myndigheter samlade in information, analyserade läget och sedan meddelade alla berörda vilken planering som skulle gälla. Idag, när det privata näringslivet är en stor ägare och användare av infrastrukturen för el, tele och IT, måste arbetet för att förutse och minska sårbarheter ske i samverkan mellan näringsliv och offentlig sektor.

För att privat-offentlig samverkan ska fungera måste alla berörda aktörer inse nyttan av att den tekniska infrastrukturen stärks. En viktig uppgift för HEL-projektet är därför att etablera ett win-win-tänkande, där alla berörda aktörer utför risk- och sårbarhetsanalyser och definierar sitt eget ansvar.

Vägen till ett säkrare samhälle går över ökat samarbete, gemensamt intresse för en stabil infrastruktur, frivilliga överenskommelser och ett ömsesidigt ansvarstagande.

**”Samarbete i mycket positiv anda
har skapat samsyn kring behoven”**

*Andres Muld, avdelningschef på Energimyndigheten
och ordförande i HEL-projektets styrgrupp*

Lokala pilotprojekt visar vägen

Analyserna och diskussionerna i HEL-projektets olika arbetsgrupper har resulterat i ett stort antal förslag till åtgärder, både vad gäller tekniska förbättringar i systemen och hur planering, samverkan och informationsspridning bör gå till.

I åtgärds katalogen föreslås bland annat att

- vid svåra störningar måste det bli möjligt att styra elanvändningen till viktiga samhällsfunktioner.
- reservkraftsbehovet ses över och att möjligheten till centraliserade reservkraftslösningar utreds.
- reservkraftsförsörjningen till tele- och bredbandsnätens accessdelar förstärks.
- ett nytt mobilradiokommunikationssystem för elföretagen och Svenska Kraftnät ska anskaffas och byggas upp, för att användas vid storstörningar.
- elanvändarnas synpunkter inhämtas när elnät ska byggas.

- elanvändare utbildas i risk- och sårbarhetsanalyser.
- informationsspridningen om åtgärder vid elavbrott liksom energirådgivningen till allmänheten behöver utvecklas ytterligare.
- dagens lagstiftning måste ses över för att anpassas till nya krav.
- medvetenheten i samhället om elförsörjningens och den elektroniska kommunikationens sårbarhet måste höjas.

För att testa om idéerna vad gäller inriktning, mål och ambitioner fungerar i verkligheten har tre pilotprojekt påbörjats i Karlskrona, Stenungsund och Eskilstuna.

Pilotprojekten syftar till att snabbt komma fram till och genomföra konkreta åtgärder på lokal nivå. Pilotprojekten kommer att ge värdefull kunskap om vad som krävs för att etablera en frivillig lokal privat-offentlig samverkan. Erfarenheterna från pilotprojekten kommer att ha stor betydelse för HEL-projektets fortsatta inriktning.

”Med goda lokala exempel kan vi stärka samarbetet mellan näringsliv och politiker”

Peter Nygårds, bankdirektör på Föreningsparbanken. Fd statssekreterare i Näringsdepartementet med ansvar för energipolitiken. Ordförande i HEL-projektets nationella styrgrupp för privat-offentlig samverkan.